

**LOOSE
ENDS
PROJEKT
ZÁRÓKONFERENCIA**

A Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat (KRSZH) hallgatóinak körében végzett kvalitatív vizsgálat.

Szabó Tünde

Semmelweis Egyetem
Mentálhigiéné Intézet

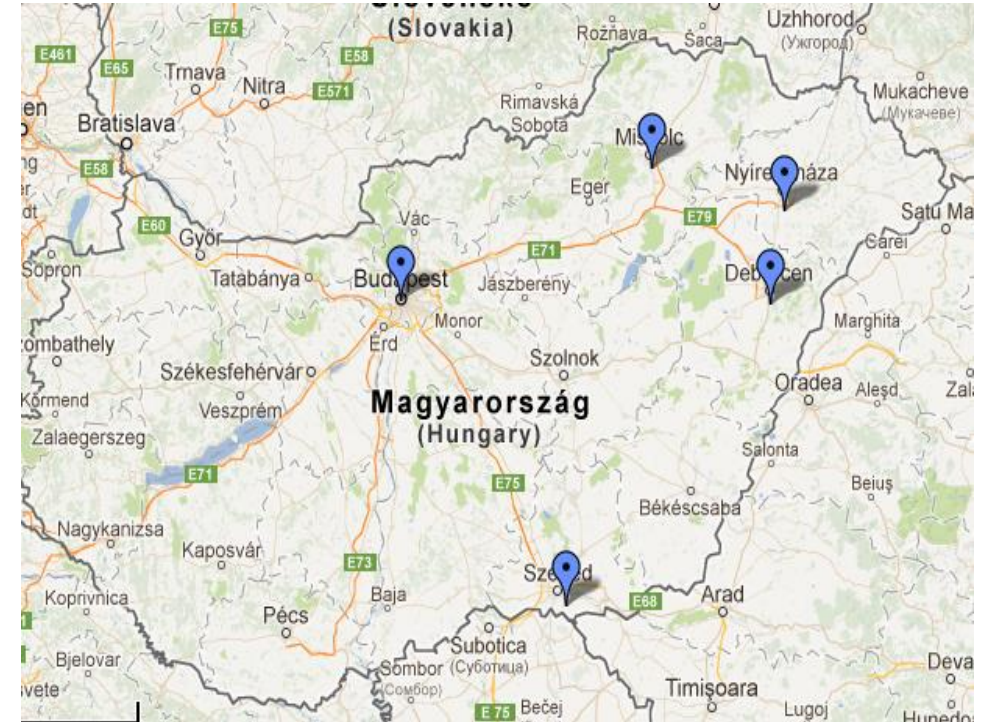
"...biába jártunk, csak megbuktunk"
nem-formális pedagógia
Roma fiatalok
integrációjáért

A vizsgálat terepe

Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat (KRSZH), ami a 2017-től működő Roma Szakkollégiumok Egyesületének (RSZE) jogelődje

2011-2016 Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet monitoring

- Jezsuita Roma Szakkollégium - Budapest
- Görögkatolikus Roma Szakkollégium - Miskolc
- Evangélikus Roma Szakkollégium - Nyíregyháza
- Wáli István Református Roma Szakkollégium – Debrecen
- Szegedi Katolikus Roma Szakkollégium - Szeged

Hátrányos helyzet és az oktatás

- Az iskolai sikertelenség és a kedvezőtlen családi háttér kapcsolata
- Alacsony iskolázottság alacsony munkaerő-piaci aktivitást - fokozódó társadalmi egyenlőtlenségek
- Hazánkban erős összefüggés a családi, társadalmi-gazdaságföldrajzi körülmények és a tanulók iskolai teljesítménye között
- A pozitív elmozdulás legfontosabb eszköze az iskola, az oktatás.

ISKOLAI MOBILITÁS

- A társadalmi egyenlőtlenségek leképeződnek az oktatási rendszerekben (Bourdieu 1978, Havas, Kemény, Liskó 2001, Neményi 2007, Szűcs, Fejes, 2010, Radó 2015)
- Első generációs hallgatók kisebb arányban jutnak el a diploma megszerzéséig - támogató környezet hiánya, alacsonyabb önértékelés, alacsonyabb szocio-kulturális státusz (Hurst 2010, Kardos 2011, Keller 2016)
- Akkulturáció – megfelelés a felsőoktatás kihívásainak (Baxter és Britton 2002, Gary R. Pike , George D. Kuh, 2005 , Dennis, Phinney, Chuateco, 2010, Nguyen Luu L. A. 2012, 2012a, Nyíró, Durst 2018)
- Magyarországon a legfeljebb alapfokú, általános iskolai végzettséggel (80,2%) rendelkező romák aránya 4-szerese a nem romák körében mért értéknek. A felsőoktatásban a nem romák aránya 19,3%, ezzel szemben a romáknak csupán 0,8%. 15-24 évesek 7*szer eséllyel morzsolódik le a roma diák, mint egy nem roma. (Bernát 2018).

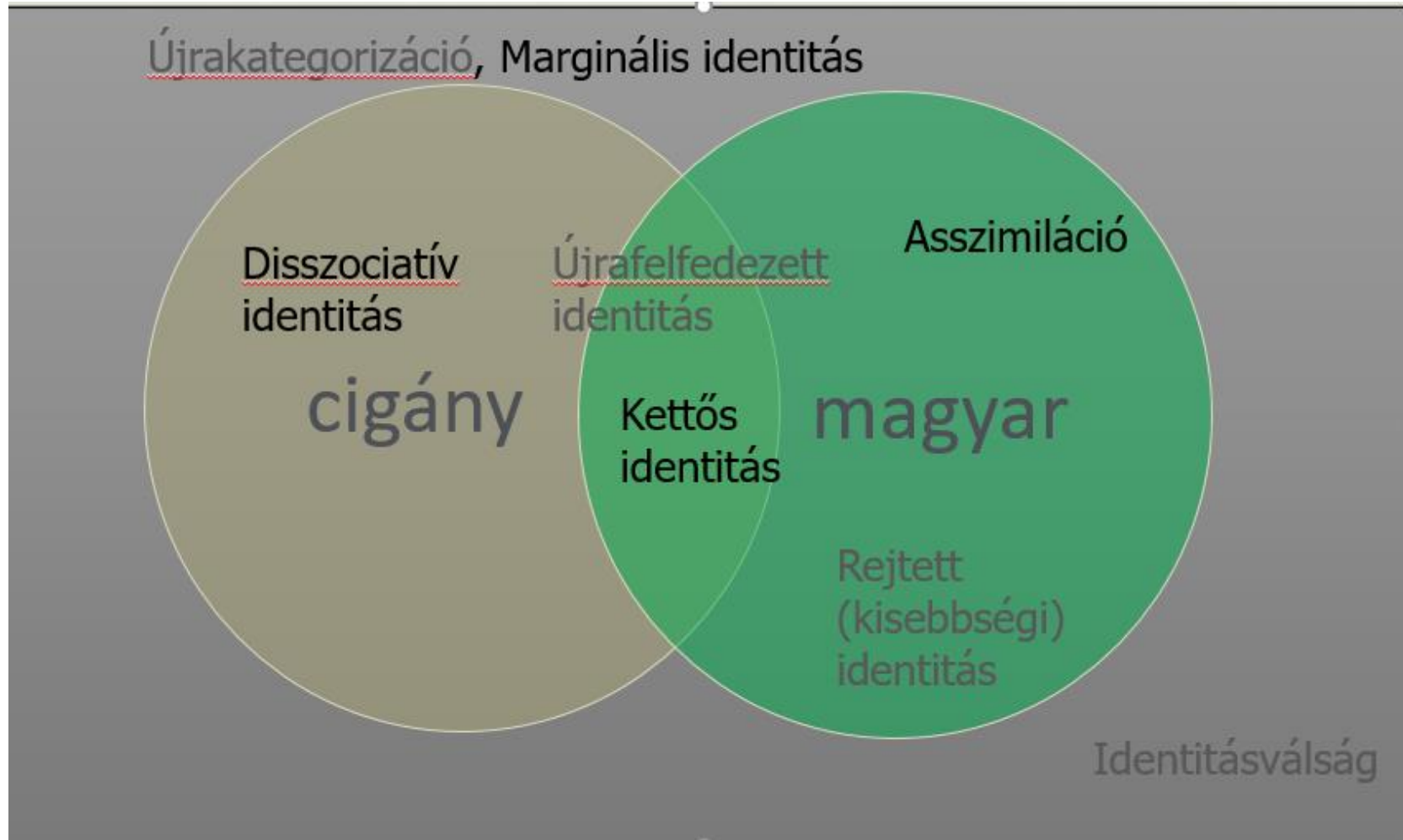

Identitás – Az etnikai identitás mérésének elméleti irányzatai

- Szociális identitás elmélet: multidimenzionális, különböző komponensek összessége - struktúra (Tajfel, Turner 1986, Sellers et al. 1997, 1998)
- Fejlődéselmélet: a fejlődés során az egyén különböző stádiumokon megy keresztül (Erikson 1968, Cross 1971, Helms 1990, 1995)
- Az identitást többdimenziós és a fejlődési szakaszokon keresztül változik (Phinney 1992, Roberts 1992, Marcia et al. 1993, Phinney, Ong 2007, Ponterotto et al. 2003, Gaines et al. 2010)
- Phinney (1992)
- **identitás keresés** - az etnikai identitás felfedezésével kapcsolatos fejlődéslélektani, kognitív összetevők (identifikáció, extrapoláció), az emocionális viselkedés, hozzáállás
- az **identitás megerősítése**: az etnikai csoporthoz tartozás, közösségélmény aktív megélése, az etnikai/származási csoportra jellemző tevékenységekben való aktív részvétel

ELMÉLETI HÁTTÉR : IDENTITÁS

Szakkollégiumi rendszer

- A felsőoktatási rendszer sajátos szervezetei - hallgatói közösségek formálódása, a szakmai érdeklődés mentén kialakuló tudományos felkészítés.
- Szakkollégiumi mozgalom a népi kollégiumi hagyományok versus elitesedés -Eötvös, Györffy, Rajk, Bibó. (Papp 2008, Pusztai 2011, Biczó 2021)
- A felekezeti oktatási intézmények központi funkciója a társadalmi hátrányokkal küzdő fiatalok pályafutásának támogatása
- Hátrányos helyzetű hallgatók felzárkóztatása és tehetséggondozás (Varga 2013)
- Felzárkóztatás típusai

Vizsgálat fókuszában

- milyen szocializációs tényezők indítják el az egyéneket a mobilitási pályákra
- megtartható-e a cigány identitás a felfele mobilitásban (eltávolodás a kibocsátó közegtől)
- A vizsgálat terepe a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat intézményrendszere (KRSZH), ahol elvárt követelmény a roma identitás felvállalása, „*ne szakítsák meg a kapcsolatot*” a kibocsátó közeggel.

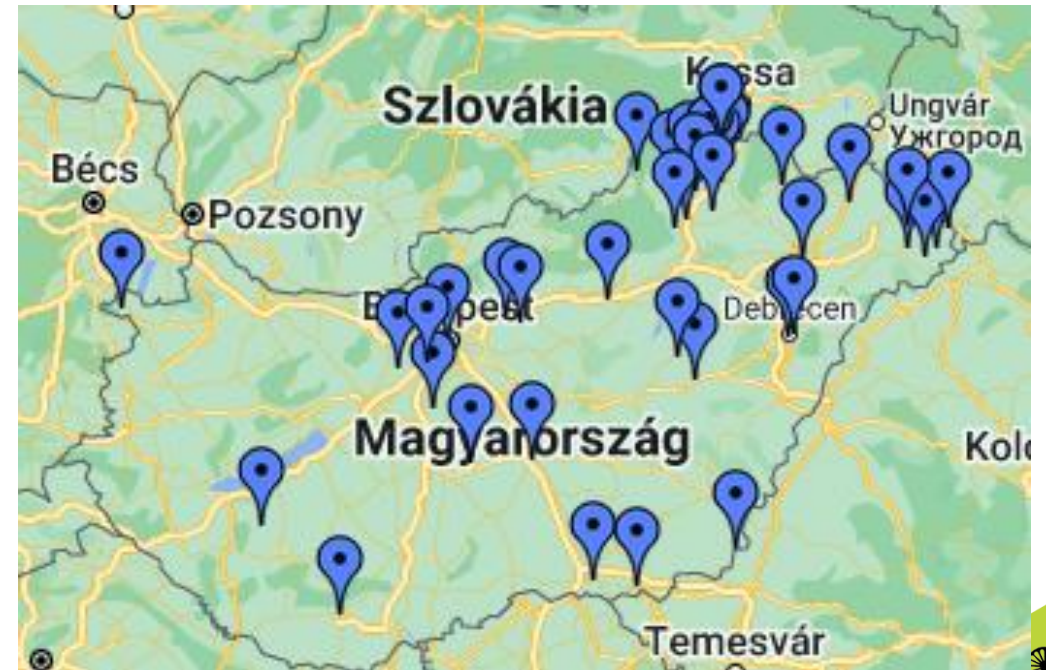
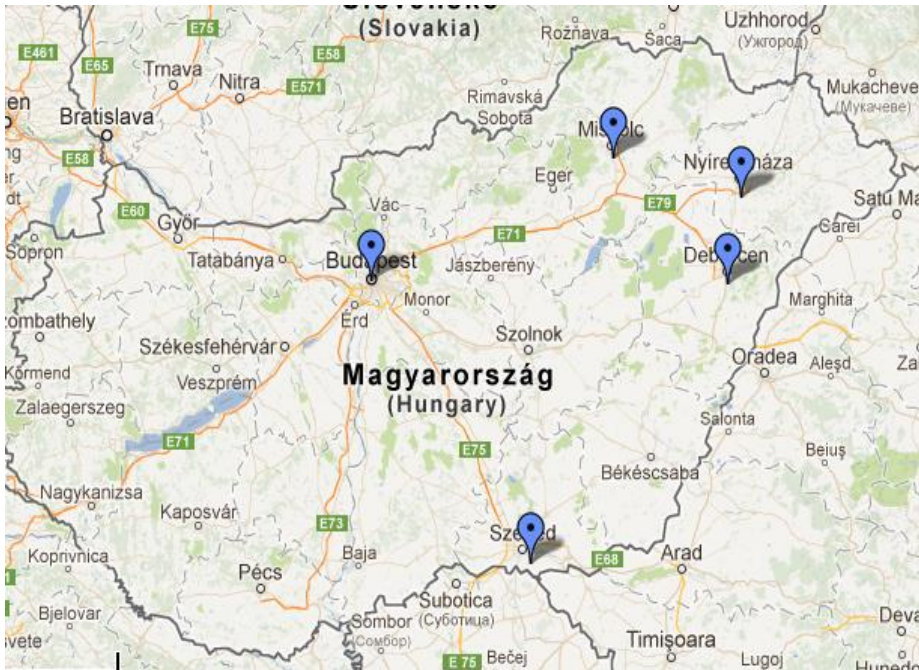
Kutatási kérdések

- Milyen családi háttér mintázatai vannak a mobilitási utaknak?
- Milyen korlátozó és támogató tényezők (pozitív és negatív elemek) vannak a mobilitás életúton?
- Miként küzdenek meg a hallgatók a diszkriminációval, nehéz helyzetekkel, eseményekkel?
- Milyen hatással van az identitás alakulására a szakkollégiumi környezet, ami direkt módon közvetíti a roma identitás felvállalását és teremti meg korábbi élményeikhez képest újszerűen a értelmiségi roma azonosság megtapasztalását?

A populáció, és vizsgálati módszer bemutatása

- **I. Strukturált életútinterjú** - Keresztmetszeti kutatás
- **N= 163 interjú: 126 roma, 37 nem roma hallgató interjúja.**
- Múlt: család, Jelen: Iskola, Jövő: tervek

Alapadatok

Demográfiai adatok

		Összesen (N=163)
Nem		Elemzés (valid %)
	férfi	75 (46.0%)
	nő	88 (54.0%)
Származás		
	roma	126 (77.3%)
	nem roma	37 (22.7%)
Roma csoport (n=126)		
	magyarcigány, romungro	51 (31.1%)
	romani (lovári)	4 (2.5%)
	beás	2 (2.2%)
	vegyes (oláh,romungro, beás)	67 (41.1%)
		21.4 (SD: 2.4; 18 – 32)
Életkor (átlag) Tanulmányi szakterületek (n=163)		
	gazdaság,pénzügy,idegenforgalom	18 (11.0%)
	szociális	33 (20.2%)
	egészségügy	20 (12.3%)
	társadalomtudomány, bölcsész	14 (8.6%)
	jog	16 (9.8%)
	tanár, tanító	18 (11.0%)
	természettudomány	10 (6.1%)
	mérnök, informatikus	17 (10.4%)
	zenész	12 (7.4%)
	hitélet	5 (3.1%)
Település típus (n=163)		
	Budapest	5 (3.1%)
	megyei jogú város	22 (13.5%)
	város	54 (33.1%)
	község, nagyközség	82 (50.0%)
Szakkollégiumok (n=163)		
	Budapest	27 (16.6%)
	Debrecen	31 (19.0%)
	Miskolc	30 (18.4%)
	Nyíregyháza	42 (25.8%)
	Szeged	33 (20.2%)
Egy háztartásban élők száma		4,6 (SD: 1.603; 1 – 9)

Szülők iskolai végzettsége (%)

iskolai végzettség			roma		nem roma	
	apa (N=142)	anya (N=128)	apa (N=95)	anya (N=83)	apa (N=47)	anya (N=41)
kevesebb, mint 8 általános	5,6	10,2	6,2	13,3	3,3	4,9
8 általános	27,8	32,0	41,1	45,8	3,3	2,4
szakmunkásképző	32,2	18,0	26,8	13,3	41,7	26,8
szakközépiskola	10,6	5,5	5,4	4,8	21,7	7,3
gimnázium	8,3	17,2	8,0	13,3	8,3	24,4
technikum	5,0	3,9	1,8	3,6	10,0	4,9
főiskola	8,3	7,0	8	3,6	10	14,6
egyetem	2,2	6,3	2,7	2,4	1,7	14,6

Támogatók – Családi ATTITÚD

„Nagyon sokat. Nekem mindent megadtak, **gondoskodtak arról, hogy nekem csak tanulni kellett. És anya példát is mutatott ebben, hogy család meg munka mellett még végigcsinálni az egyetemet, meg a gimnáziumot. Előttem anya nagyon törte nekem az utat ebben, hogy nem kellett megharcolnom, amit neki nekem már könnyebb dolgom volt.**” (20 éves lány, egészségügyi tanulmányok)

„Nem. Apa sose engedte, hogy dolgozzak. Azt mondta, hogy **amíg ő a családfő, a mi dolgunk a tanulás**, mi csak tanuljunk, a nyár azért van, hogy pihenjük ki. Úgyhogy sose engedte, ha akartam is, ő nem engedte.” (19 éves lány, szociális tanulmányok)

„Támogatnak. Nálunk ez így szokás, hogy tényleg. **Hát nem szokás, hanem ez előírás úgymond nálunk, aranyszabály, hogy tanulni kell.**” (21 éves fiú, tanári szak)

MOBILITÁS

- Kibocsátó csoporttal való erős szolidaritás

*„Egyértelmű, hogy **aki most vagyok, az a neveltetésnek köszönhető, mert ha ott maradunk, ahol születtem, akkor most ott is lennék, egy senki lennék.**”* (25 éves fiú, mérnök szak)

Gördülékeny siker

*„Szerintem ehhez akaratérő kell meg **olyan családi háttér, hogy biztosítsa neki, hogy mondjuk végig tudja csinálni a középiskolát, és utána el tudjon menni mondjuk továbbtanulni. Mert egy roma szerinte, csak úgy tud kitörni abból a közegből, ha továbbtanul.**”* (19 éves lány, jogi tanulmányok)

Nehéz siker

*„Valahogy **mindig csak így magam.** Nem mondja nekem senki, meg nem lendít engem túl senki, csak én magamat... mindig magyar barátaim voltak... mi már el vagyunk magyarosodva, **nem olyan a baráti körünk, mint nekik**”* (22 éves lány, egészségügyi szak)

ISKOLAI EREDMÉNYEK - Belső erőfeszítés

„Nem szokták mondani, de ez a tipikus viselkedésminta, hogy jó cigány vagy, vagy elfogadunk, **de akkor bizonyítsd. Tehát akkor ez a tipikus magatartásforma, hogy mi nem nulláról, hanem mínusz ötvenről indulunk el...** Meg mindig a jó tanulók közé tartoztam. Nem volt különösebb probléma.” (22 éves lány, szociális tanulmányok)

„...**mindig többet kellett nekem teljesíteni**, mint a diáktársaimnak ... Kétszer annyit kell bizonyítania, nem elég, az, hogy jó vagyok, mert a **jobbak között is a legjobbnak kell lennem.** (19 éves fiú, mérnök szak)

„**Egyedül vagyok roma az osztályban**” (20 éves lány, szociális)

Korlátozó tényezők. DISZKRIMINÁCIÓ Külső támadások. Negatívumok

„A **cigánytelepen**, akik velem vannak, úgy velem egykorúak, ők **bántottak**... mi is **cigánysoron** laktunk, egy ideig még tűrhető volt, ...utána nagyon elfajult a helyzet, **eladtuk, bőven áron alul**” (22 éves gazdasági szak)

„hogy **apa alkoholista**, tehát így sokszor így ütötte anyát, gyerekeket is, engem is, de az iskolában mindig helyt álltunk. Tehát én 8 évig általános iskolában voltam én kitűnő tanuló voltam ugyanúgy a tesóim...építettek egy házat, de hát már akkor ... a felét eladta apu, tehát ilyen ablakot, ajtót eladott belőle...én meg sose tudom, mire megyek haza” (20 éves lány, szociális szak)

„**egyetemen** az első órán a nagy előadóba a tanár, azt mondta **álljon fel, aki cigány**, ... nem álltam fel ... **cigány viccet** akart mondani....azóta mindig mond.” (22 éves fiú, gépész szak)

„negatív kritikákat olvasok: „hogy **ezentúl már diplomás cigányok fognak leütni, meglopni, meggyilkolni**” (21 éves fiú, pénzügy szak)

Identitás

„**Soha nem fog változni. Mindig roma leszek.** Az voltam általános iskolától kezdve egyetemig.” (21 éves fiú, gazdasági szak)

„Bizonyos szempontból szeretek romának lenni, de **viszont valamikor legszívesebben isten őrizz**” (21 éves lány, egészségügyi szak)

„**Kettős érzések** vannak bennem, amikor ez jön, hogy milyen romának lenni. **Jó is, meg annyira nem is. Sokat változtam** egyébként. ma már egyáltalán nem szégyellem, hogy az vagyok. ...most már letisztult bennem ez, hogy cigány vagyok és jó, legyek büszke rá” (19 éves lány, szociális hallgató)

„Megkérdeztem, hogy mi cigányok vagyunk? Mért vagyunk cigányok? Mért nem lehetek magyar én is? Ezt kérdeztem anyámtól. Persze nem tudott válaszolni – sírt. Aztán volt többször olyan, hogy nem engedtek be például a diszkóba.... De olyan volt, hogy **elszégyelltem magam** még általános iskolában. Mikor a cigányságról beszéltek, akkor elfordultam, hogy nehogy rám mutassanak. Az rossz volt” (24 éves fiú, természettudományi szak)

„A roma identitás, **nekem semmit.** Azt, hogy tisztában vagyok azzal, de jelentősége nekem nincsen, én nem érzem magam másnak, mint a többi ember (23 éves lány, zene)

Közösség - kollégium

*„Én nem gondoltam volna. Ha én nem vagyok itt és nem látom, én nem hiszem el, ha valaki azt mondja, hogy tudnak a mai világban **együtt élni egymással emberek, akik cigányok meg nem cigányok.**“ (24 éves lány, bölcsész szak)*

„... én kíváncsi voltam, hogy vannak olyanok, akik együtt laknak cigányokkal, mert hogy az én gimis osztálytársaim millió forintokért nem laknának itt és nem bírnák elviselni a cigányokat. Jó ilyen emberek között lenni, akik okosak és kulturáltak.“ (21 éves lány, tanári szak)

*„... azért egy kicsit jó, hogy itt vagyunk együtt cigányok meg nem cigányok is. És akkor így **együtt jobb, mint most itt magamba lennék**, azt se tudnám, hogy mi merre.“ (22 éves lány tanítói szak)*

Köszönöm a figyelmet!

